

Evropska energetska zajednica, u saradnji sa koalicijom nevladinih organizacija koje se bore protiv zagađenja, predstavila je ovih dana analizu u kojoj se navodi kako 16 termoelektrana na uglj u zemljama Zapadnog Balkana zagađuje region i Evropu više nego sve druge evropske elektrane na uglj, kojih ima 250.

Balkanske termoelektrane, navodi se u analizi, toliko zagađuju zrak, da godišnje od njihove emisije umre oko 3000 građana, da izazovu oko 8000 slučajeva bronhitisa kod djece, te da utiču i na druga hronična oboljenja.

Godišnji zdravstveni troškovi za liječenje posljedica tog zagađenja, kako se ističe, iznose od 6,1 do 11,5 milijardi evra.

Među najvećim zagađivačima iz BiH navedene su termoelektrane Ugljevik, Kakanj, Tuzla i Gacko.

Priče građana koji stanuju u naseljima uz termoelektrane svjedoče o pogubnom uticaju izloženosti zagađenjima i o skraćenoj životnoj dobi.

Svojevremeno je za Radio Slobodna Evropa (RSE) stanovnik Tuzle Suad Mehanović ovako opisao stanje u naseljima ugroženim radom termoelektrane i brojnim industrijskim postrojenjima.

“Od nove godine je kod nas umrlo sedamnaestoro. Ja ću ti nabrojati sad tridesetoro koji su na posteljini i koji čekaju da umru. Evo hoćeš da ti pokažem i grudni koš svoj, mene nije stid. Ja sam zaradio penziju u rudniku, a kad sam zaradio penziju, onda sam fasov'o još i dalje ovdje”, priča Suad.

Termoelektrana Tuzla je od 2000. godine uložila skoro 100 miliona eura u projekte zaštite okoliša, tvrdi rukovodilac proizvodnje u tom preduzeću, Izet Delalić, koji, pored toga, priznaje da se efekti tog ulaganja možda dovoljno i ne vide.

“Mi smo se obavezali i donijeli investicionu odluku po kojoj ćemo 63 miliona maraka, do 2023. godine, uložiti u postrojenje za odsumporavanje na “Bloku 6”. To je zadnja faza usklađivanja tog bloka sa standardima EU. Dakle do tog roka ćemo imati te uređaje i drastično smanjiti emisije”, naveo je Delalić.

Istovremeno, u istraživanju Evropske energetske zajednice ističe se i problem rada Termoelektrane Ugljevik čija emisija sumpor dioksida iznosi koliko i emisija svih termoelektrana u Njemačkoj.

No, u saopštenju za javnost iz Termoelektrane Ugljevik navode:

“Zbog rješavanja ovog problema u termoelektrani Ugljevik u toku je realizacija projekta izgradnje postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova. U ovom preduzeću su od početka rada ovog termoenergetskog bloka svjesni problema emisije sumpor dioksida i prve studije i projekti za njegovo rješavanje su rađeni još prije rata na prostoru BiH. U realizaciju se ušlo

prije nekoliko godina, a za to je dobijen kredit japanske državne agencije Izgradnja ovog postrojenja košta oko 80 miliona eura.”

Ekolog iz sarajevskog Udruženja “Eko-akcija” Anes Podić ističe da je ova termoelektrana evropski rekorder kada je u pitanju zagađenje, ali podsjeća i da je u BiH prije četiri godine usvojen Nacionalni plan za smanjenje emisija koji se odnosi na smanjenje emisija sumpor dioksida, azotnih oksida i čvrstih čestica iz velikih postrojenja za sagorijevanje.

Prema njegovim riječima u vrijeme usvajanja Nacionalnog plana bilježene su emisije sumpor dioksida u BiH od oko 270.000 tona godišnje.

“Termoelektrane jesu problem u Evropi, ali su one daleko veći problem za nas. Ono što je navedeno, jeste samo procjena broja umrlih od emisija termoelektrana u zrak.

Elektroprivrede imaju dovoljno novca i one bi mogle uložiti, međutim, osim ovog plana i obaveza prema Energetskoj zajednici, ne postoji nikakav drugi pritisak izdavanja koji bi njih natjerao na to. Prvenstveno tu mislim na akcije Evropske unije iz koje uopće nema pritiska da mi uredimo svoj okoliš”, navodi Podić.

Čak i ako ne budu ispunjeni planovi iz Nacionalnog plana, dodaje Podić, teško je očekivati strožije sankcije za BiH.

“BiH jedina u regionu i ima nekakav plan. Srbija i Crna Gora ga uopće nemaju. Crna Gora ima Termoelektranu Pljevlja koja je isto krupan problem. Srbija ima niz termoelektrana. Postoje tu nekakve sankcije Energetske zajednice, ali osim zabrane izvoza struje, što je mjera za kojom nikada nisu potegli, i malo je vjerovatno da će biti potegnuta, jer Evropskoj uniji itekako odgovara izvoz struje iz ovog kraja”, navodi Podić.

Jedan od zagađivača je i termoelektrana Gacko. Novinarka iz Gacka Milanka Kovačević u dokumentarnom filmu “Termoelektrana Gacko: zagađenje ubija čitave porodice” koji je izradio Centar za životnu sredinu, svjedoči o tome kako emisija štetnih gasova iz termoelektrane utiče na zdravlje već u dječijem uzrastu.

“Sigurno je da je Gacko pre termoelektrane bilo vazдушna banja, nije bilo bronhitisa kod dece, a sada je svako drugo dete, praktično to su podaci Doma zdravlja, ima problema pogotovo tokom jesenjih meseci sa bronhitisom i astmom. Nadomak grada imamo jednu otvorenu jamu i odlagalište. Tu je neprekidna buka i prašina, zagađuje se vazduh, zagađuje se tlo, voda. Opasnosti su višestruke”, kaže Kovačević.

No i pored toga, vlasti u Republici Srpskoj planiraju i gradnju termoelektrane Gacko 2, ali i Ugljevik 3, a uskoro bi i u Federaciji BiH imaju slične planove. Naime, Parlament Federacije BiH planira krajem mjeseca odobriti garanciju i za kredit od 614 miliona evra za izgradnju bloka 7 Termoelektrane Tuzla.

“Energetska zajednica je izdala jasno upozorenje da će Bosna i Hercegovina, ukoliko odobri

ovu garanciju, prekršiti preuzete obaveze iz Sporazuma o Energetskoj zajednici kao i zakone EU. Ako zemlja ozbiljno razmišlja o svojoj evropskoj budućnosti, ovo upozorenje mora biti ozbiljno shvaćeno”, izjavila je Pippa Gallop iz CEE Bankwatch mreže.

Ekonomista Damir Miljević radeći analizu “Ugalj i termoelektrane – strateška investicija ili bacanje novca?” došao je do zaključka da će društveni gubitak zbog termoelektrana u narednih tridesetak godina premašiti 750 miliona evra.

“To se odnosi, u stvari, na troškove zdravlja. Termoelektrane emituju štetne materije i čestice. Po osnovu tog zagađivanja, mi imamo ljude koji su bolesni i ljude koji umiru od toga. I po tom osnovu, kada preračunate troškove zdravstvene zaštite sa jedne strane i troškove u izgubljenim životima, onda dođete do te cifre u narednom periodu”, zaključuje Miljević. Inače, Bosna i Hercegovina drži neslavni rekord drugog mjesta na svjetskoj rang listi zagađenosti zraka, prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije. Ispred je jedino Sjeverna Koreja.

Izvor: slobodnaevropa